

**BIULETYN
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM**

Nr 29

2025

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

powstało w roku 1996

Towarzystwo jest członkiem
Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle
www.isecs.org

Adres: ul. Nowy Świat 72, p. 131
00-330 Warszawa
www.wiekosiemnasty.pl

Numer konta:

mBank 26 1140 2004 0000 3302 8105 5017

**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW ORAZ ZARZĄD APELUJĄ
O TERMINOWE REGULOWANIE SKŁADEK CZŁONKOWSKICH**

**od 2023 r. w kwocie 80 zł;
Członkowie emerytowani oraz studiujący 40 zł**

Biuletyn redaguje: Klara Leszczyńska-Skowron
e-mail: biuletyn@ptbnwo.pl

Okładkę projektował Mateusz Chachulski

Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym Warszawa, 24 października 2024 r.

W dniu 24 października 2024 r., o godz. 18:15 w Pałacu na Wyspie (Muzeum Łazienki Królewskie), w drugim terminie (wskutek braku quorum w pierwszym terminie o godz. 18:00) odbyło się Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Walne Zebranie Członków otworzył Prezes Towarzystwa, Michał Zwierzykowski, protokolantem został Piotr Skowroński. Prezes przedstawił propozycję porządku obrad, który został jednogłośnie przyjęty.

Prezes Towarzystwa poprosił Przewodniczącą Kapituły Konkursu PTBnWO na najlepszą rozprawę doktorską dotyczącą szeroko ujęwanego osiemnastego wieku, Teresę Kostkiewiczową, o wręczenie nagrody w XI edycji Konkursu. Przewodnicząca Kapituły Konkursu poinformowała, że po zapoznaniu się z opinią wyznaczonych zgodnie z regulaminem Konkursu Recenzentów, Kapituła postanowiła przyznać nagrodę Stanisławowi Świtlikowi za rozprawę: *„Icosaméron” – la métafiction utopique de Giacomo Casanova*, obronioną pod kierunkiem prof. Izabelli Zatorskiej. Przewodnicząca Kapituły podkreśliła szeroką wiedzę i kompetencje analityczne autora pracy. Recenzenci wskazali, że dysertacja w pionierski sposób umieszcza mało znaną powieść Casanovy wśród powieści eksperymentalnych Oświecenia, czym otwiera nowe perspektywy badawcze. Laureat, odbierając nagrodę, wyraził wdzięczność wobec Promotorki pracy. Prezes Towarzystwa podziękował za pracę członkom Kapituły, a szczególnie sekretarz nagrody Klarze Leszczyńskiej-Skowron.

Następnie Przewodniczący obrad poprosił o przedstawienie przez Sekretarza Generalnego Towarzystwa, Piotra Skowrońskiego, sprawozdania Zarządu za miniony rok działalności Towarzystwa od 16 września 2022 r. do 5 października 2023 r.

W okresie sprawozdawczym Zarząd działał w składzie: Michał Zwierzykowski (prezes Towarzystwa), Danuta Kowalewska (wiceprezes), Maciej Forycki (wiceprezes/przedstawiciel w Komitecie Wykonawczym ISECS/SIEDS), Piotr Skowroński (sekretarz generalny), Piotr Ugniewski (skarbnik), Izabella Zatorska (członek Zarządu), Anna Grześkowiak-Krwawicz (członek Zarządu). W okresie tym Zarząd PTBnWO spotkał się trzykrotnie: 19 stycznia, 17 maja oraz 11 października 2024 r.

Decyzją Zarządu przyjęto 5 nowych członków. Osoby przyjęte do Towarzystwa w bieżącym okresie sprawozdawczym to: Karolina Cholewa, Agata Dworzak, Patryk Kencki, Sebastian Tauer, Rafał Waszczuk. Towarzystwo liczy obecnie 247 Członków, w tym 4 Członków Honorowych. W bieżącym roku jedna osoba zrezygnowała z członkostwa. Towarzystwo jest pełnoprawnym stowarzyszeniem o charakterze międzynarodowym — należą do niego członkowie z 13 państw: Białoruś, Francja, Litwa, Niemcy, Polska, Rosja, Szwajcaria, Szwecja, Ukraina, USA, Węgry, Wielka Brytania, Włochy.

Zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Członków z dnia 12 listopada 2013 r. odbył się kolejny Konkurs na najlepszą rozprawę doktorską poświęconą szeroko ujętemu osiemnastemu wiekowi. Laureatem XI Edycji został dr Stanisław Świtlik za pracę pt. *„Icosaméron” — la métafiction utopique de Giacomo Casanova*.

Ukazał się 28 numer „Biuletynu” Towarzystwa. Tradycyjnie już Zarząd zwraca się z uprzejmą prośbą o przesyłanie informacji do kolejnego numeru.

Działania Przedstawiciela PTBnWO w Komitecie Wykonawczym ISECS/SIEDS, Macieja Foryckiego, zostały opisane w oddzielnym sprawozdaniu. Opłacono składki członkowskie polskiego Towarzystwa za rok 2024 r.

W bieżącym roku sprawozdawczym Zarząd Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekami Osiemnastym zorganizował dwie konferencje. Pierwszą z nich było przeprowadzone 12 października 2023 r. „I Polsko-Włoskie Seminarium badaczy osiemnastego wieku” (w formule online, we współpracy z włoskim Towarzystwem). Drugą — poprzedzająca obecne Walne Zebranie PTBnWO sesja naukowa pod tytułem „Rok 1764. Przełom czy kontynuacja?” (we współpracy z Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, Muzeum Historii Polski, Instytutem Historii im. T. Manteuffla PAN, Wydziałem Historii UAM w Poznaniu).

Kontynuowane są także cykliczne wydarzenia naukowe i popularyzatorskie organizowane we współpracy z instytucjami badawczymi. W bieżącym roku sprawozdawczym odbyła się kolejna edycja cyklu spotkań pt. „Z warsztatów badaczy oświecenia”, organizowanego od 2020 r. we współpracy z Pracownią Literatury Oświecenia IBL PAN. W roku akademickim 2023/2024 odbyło się 11 spotkań.

Zarząd podjął także dalsze kroki mające na celu zorganizowanie Komitetu Wykonawczego ISECS/SIEDS w Warszawie w lipcu 2026 r. oraz V Kongresu Badaczy Osiemnastego Wiek w Warszawie w 2027 r.

Następnie głos zabrał Skarbnik Towarzystwa, Piotr Ugniewski, i przedstawił krótką informację o stanie finansów Towarzystwa. Po nim głos zabrał Piotr Skowroński, który w imieniu Wiceprezesa Towarzystwa, Macieja Foryckiego, odczytał sprawozdanie z prac Komitetu Wykonawczego ISECS/SIEDS.

Po odczytaniu sprawozdań Przewodniczący obrad otworzył dyskusję. Wobec braku głosów rozpoczęło głosowanie nad ich przyjęciem. Sprawozdania przyjęto jednogłośnie.

Następnym punktem porządku obrad były „wolne głosy”. Wiceprezes Towarzystwa, Danuta Kowalewska, poinformowała, że tom zawierający referaty wygłoszone podczas IV Kongresu Badaczy Oświecenia pt. „Oświecenie od kuchni” ukaże się drukiem do końca listopada br. Natomiast Stanisław Roszak przedstawił Walnemu Zebraniu pomysł debat nad wiekiem osiemnastym, które miałyby odbywać się co dwa lata w kutnowskim Pałacu Saskim. Przedsięwzięcie odbywać się będzie pod patronatem PTBnWO. Przewodniczącą komitetu naukowego jest Danuta Kowalewska, a Grzegorz Głabisz — sekretarzem. Prezes Towarzystwa zapewnił, że PTBnWO będzie organizacyjnie wspierać tę inicjatywę.

Wobec braku kolejnych głosów Przewodniczący zamknął zebranie.

[Piotr Skowroński]

Sprawozdanie z posiedzenia Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym Maynooth, 26–28 lipca 2024 r.

W dniach 26–28 lipca 2024 odbyło się coroczne zebranie Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, któremu towarzyszyła konferencja naukowa pt. *Pieniądz w XVIII stuleciu*. Tegorocznym miejscem spotkania była zabytkowa siedziba mieszcząca się pod Dublinem Uniwersytetu Maynooth.

Zebranie rozpoczęło się tradycyjnie od sprawozdań Towarzystwa za miniony rok. Prezes Daniel Fulda zaprezentował ogólną sytuację, zwracając uwagę, że przejmując kierownictwo na Kongresie w Rzymie w 2023 roku, zastał ISECS/SIEDS w bardzo dobrej kondycji, tak organizacyjnej, jak i finansowej. Dziękując Zarządowi, z którym pracował przez miniony rok, podkreślił, że w pełni i rzetelnie kontynuuje on działania poprzedników. Potwierdziły to szczegółowe sprawozdania

przedstawione przez wiceprezesów, sekretarza, skarbnika oraz niezależnego biegłego rewidenta. Następnie krótko debatowano nad kilkoma mniej znaczącymi zmianami, które zebrani jednogłośnie zaaprobowali.

W ogólnej dyskusji bardzo silnie podkreślono zwłaszcza znaczenie dwóch ważnych kierunków działań: promowania młodych naukowców oraz korzystania z nowoczesnych mediów i technologii na rzecz zacieśnienia wymiany między członkami Towarzystwa i promocji jego aktywności.

Odrębna część spotkania była poświęcona dwóm przyszłym zebraniom Komitetu Wykonawczego: w 2025 roku w Saragossie oraz w 2026 roku w Warszawie. Hiszpańscy Koledzy przedstawili dalece szczegółowy program przyszłorocznego spotkania, które odbędzie się w dniach 9–11 lipca. Towarzyszyć mu będzie konferencja naukowa nt. *Handel: Idee, Reprezentacje, Polityka*. Spotkanie to będzie swoistym preludium do Kongresu Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, który odbędzie się w 2027 roku właśnie w Saragossie.

Piszący te słowa przedstawił z kolei wstępne propozycje spotkania za dwa lata w Warszawie, otwierając tym samym debatę, której pierwszym podsumowaniem będzie spotkanie Komitetu Wykonawczego w Hiszpanii. W oficjalnej deklaracji, ale też głosach z sali, zebrani z wdzięcznością i entuzjazmem odnieśli się do zaproszenia wystosowanego przez Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Zebranie Komitetu Wykonawczego było w powszechnym mniemaniu jego uczestników dużym sukcesem organizacyjnym i naukowym, a atmosfera przyjaźni między jego uczestnikami dobrze rokuje na przyszłość, także tę warszawską.

[Maciej Forycki]

Nowi Członkowie PTBnWO

Mikołaj Baliszewski,
Aleksandra Bernatowicz,
Marta Kuc-Czerep,
Andrzej Kwaśniewski,
Przemysław Wątroba.

**Laureaci Konkursu PTBnWO na najlepszą rozprawę
doktorską poświęconą szeroko ujętemu
osiemnastemu wiekowi**

XI Edycja, za rok 2023

Nagroda

Dr Stanisław Świtlik za rozprawę pt. „*Icosaméron*” — *la métafiction utopique de Giacomo Casanova*, obronioną pod kierunkiem prof. dr hab. Izabelli Zatorskiej.

**PRACE OPUBLIKOWANE
PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA W ROKU 2024**

(Wykaz obejmuje prace w części lub całości odnoszące się
do wieku XVIII i początków wieku XIX)

KSIĄŻKI

- Ewa Danowska, *Krakowskie „silvae rerum”*. Szkice o dziejach i obyczajach, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2024, ss. 325.
- Jean Fabre, *Stanisław August Poniatowski i Europa wieku światła*, wyd. 2, tłum. J. M. Kłoczowski, red. P. Skowroński, t. 1–2, Wydawnictwo Muzeum Łazienki Królewskie, Warszawa 2024, ss. 440 + 658.
- Jolanta Kowal, *Kultura literacka na Litwie w dobie porobiorowo-przedpowstaniowej (1795–1830). Studia i szkice*, cz. 1, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2024, ss. 176.
- Paweł Pluta, *Lektura — rękopis — tekst. Wczesna twórczość literacka Józefa Maksymiliana Ossolińskiego*, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2024, ss. 426.
- Jolanta Polanowska, *Architektura rekreacyjna książąt Młodego Dworu Stanisława Augusta w Warszawie i okolicy, 1764–1784. Funkcje — formy — treści*, Wydawnictwo Instytut Sztuki PAN, Warszawa 2024, ss. 335.
- Wiesław Pusz, *Epistolografia mennipejska w Oświeceniu postanisławowskim*, Wydawnictwo Biblioteka, Łódź 2024, ss. 241.
- Józef Skrabski, *Pałac w Zastawiu w świetle źródeł archiwalnych*, red. A. Betlej, Wydawnictwo Attyka, Kraków 2024, ss. 181. [W serii: „Materiały do Dziejów Kultury i Sztuki XVII i XVIII Wieku”, t. 9]

- Jerzy Topolski, *Studia z dziejów Polski i Europy w XVI–XVIII wieku*, wybór, oprac. i wstęp Z. Chodyła, M. Drozdowski, M. Zwierzykowski, G. Glabisz, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Wydział Historii, Poznań 2024, ss. LII, 405.
- Ferenc Tóth, Tímea Aina Schweitzer, *Huszárok — Hussars*, HM Zrínyi Nonprofit Kft. — Zrínyi Kiadó, Budapest 2024, ss. 128.
- Asta Vaškeļienė, *Palemono miestui ir pasauliui: XVIII amžiaus Lietuvos lotyniškoji proginė literatūra, monografija*, Lietuvių Literatūros ir Tautosakos Institutas, Vilnius 2024, ss. 256. [W serii: „Senosios Literatūros Studijos”] / Asta Vaškeļienė, *To Palemon’s City and The World: Eighteenth-Century Latin Occasional Literature of Lithuania*, monograph, Institute of Lithuanian Literature and Folklore, Vilnius 2024, ss. 256. [W serii: „Early Literature Studies”]

PRACE ZBIOROWE

- *The Art of Thinking Well. The Legacy of Stanisław Herakliusz Lubomirski*, red. K. Frejlich, P. Skowroński, exhibition catalogue, Royal Łazienki Museum, Warsaw 2024, ss. 328.
- „[Aštuonioliktojo] XVIII Amžiaus Studijos” 2024, t. 10: „Vilnius — Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostinė”, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Lietuvos Istorijos Institutas, Vilnius, ss. 344.
- *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Józef Wybicki*, edycja tekstów i red. naukowa B. Mazurkova, red. językowa tekstów francuskich M. Bajer, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2023, ss. 106.
- *Sztuka dobrego myślenia. Dziedzictwo Stanisława Herakliusza Lubomirskiego*, red. K. Frejlich, P. Skowroński, kat. wyst., Wydawnictwo Muzeum Łazienki Królewskie, Warszawa 2024, ss. 332.
- *Wawel i XVIII wiek*, red. A. Betlej, N. Koziara-Ochęduszek, Wydawnictwo Zamku Królewskiego na Wawelu, Kraków 2024, ss. 41. [W serii: „Seminaria Wawelskie”, t. 1]
- *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wiczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2024, ss. 730.

EDYCJE ŹRÓDŁOWE

- *August III w Warszawie czyli prawdziwy koniec przedostatniego bezkrólestwa. Gazety i listy Andrzeja Cichockiego 1734–1736*, wyd. J. Dygdała, Instytut Historii PAN, Warszawa 2024, ss. 351.
- Stanisław Konarski, *Epaminondas*, wyd. J. Wójcicki, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2023, ss. 240. [W serii: „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”, t. 25]
- *Mokymo metodas Lietuvos provincijos pijorų mokykloms: Apšvietos edukacijos naujovės*, sudarė, iš lotynų kalbos vertė, komentarus parengė ir įžanginį straipsnį parašė A. Vaškelienė, Lietuvių Literatūros ir Tautosakos Institutas, Vilnius 2024, ss. 270 / *Teaching Method for the Piarist Schools of the Lithuanian Province: Innovations in Education in the Age of Enlightenment*, compiled, translated from the Latin, with commentary and introduction by A. Vaškelienė, Institute of Lithuanian Literature and Folklore, Vilnius 2024, ss. 270.
- Gusztáv Rab, *Sabaria ou le manteau de saint Martin*, red. F. Tóth, A. Tüskés, Saint-Léger, Chouzé-sur-Loire 2024, ss. 293.

ZAPOWIEDZI EDYCJI KSIĄŻKOWYCH SERII „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”

Opublikowane:

- Michał Dymitr Krajewski, *Leszek Biały, książę polski, syn Kazimierza Sprawiedliwego*, wyd. M. Bober-Jankowska z zespołem, Warszawa 2023, t. 23.
- Elżbieta Drużbacka, *Przykładne z wiernej i statecznej miłości małżeństwo*, wyd. A. Sieradzka-Krupa, Warszawa 2024, t. 26.

W opracowaniu:

- Adam Naruszewicz, *Poezje zebrane*, t. V: *Inedita*, oprac. B. Wolska.
- Franciszek Karpiński: *Wiersze zebrane*, cz. II: *Psalterz, Dramaty, Pisma proza*, oprac. T. Chachulski.
- Józef Sygiert, *Pisma wierszem i prozą*, oprac. J. Snopek.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Liryki z Rękopisu Puławskiego*, oprac. B. Bednarek.
- Euzebiusz Słowacki, *Teoria smaku w dziełach sztuk pięknych*, oprac. R. Dąbrowski.
- Franciszek Salezy Jezierski, *Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane i stosownymi do rzeczy uwagami objaśnione*, oprac. J. Zieliński.

- Kajetan Koźmian, *Stefan Czarniecki*, oprac. M. Nesteruk, Z. Rejman.
- Stanisław Konarski, *Otto*, oprac. M. Bajer, P. Kencki, J. Wójcicki.
- Stanisław Trembecki, *Wiersze zebrane*, oprac. J. Snopek, W. Kaliszewski.
- Józef Maksymilian Ossoliński, *Satyry*, oprac. J. Pieczonka, P. Pluta.

ARTYKUŁY I RECENZJE NAUKOWE

Andrzej Betlej

- *Inspiracje — transmisja — przeszczep*, [w:] *Emocje. Lwowska rzeźba rokokowa* (2), katalog wystawy, red. A. Betlej, Kraków 2024, s. 75–105.
- *Naufragio ereptis?*, [w:] *Sztuka kresów wschodnich*, t. 8, red. A. Betlej, A. Dworzak, A. Markiewicz, Kraków 2023, s. 11–62. [Druk: 2004]
- *Przyczynek do biografii Augustyna Mirysa*, [w:] *Wokół Augustyna Mirysa (1700–1790)*, red. A. Betlej, A. Markiewicz, Kraków 2024, s. 13–54.
- *Różnorodność*, [w:] K. Chrzanowska, N. Koziara-Ochęduszek, *Oko malarza. Tadeusz Kunze (1727–1790)*, katalog wystawy, Kraków 2024, s. 8–9.
- *Unknown designs from the collection of the Na Piasku Carmelite Monastery in Kraków*, „*Folia Historica Cracoviensia*” 2023, nr 2, s. 103–119. [Druk: 2004]
- *Zamiast wstępu. Wokół Augustyna Mirysa*, [w:] *Wokół Augustyna Mirysa (1700–1790)*, red. A. Betlej, A. Markiewicz, Kraków 2024, s. 5–12.

Tomasz Chachulski

- *Karpiński Franciszek; Konarski Stanisław*, [hasła w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918. Hasła osobowe*, red. T. Kostkiewiczowa, G. Borkowska, M. Rudkowska, t. 2: K–O, Toruń–Warszawa 2024, s. 55–64; 135–142.
- „*Poeci od kuchni*” i inne problemy badań nad literaturą polskiego oświecenia, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 727–730.

Ewa Danowska

- *Konstanty Majeranowski (1787–1851) jako wydawca i literat*, „*Rocznik Krakowski*” 2024, t. 90, s. 81–99.
- [wspólnie z M. Czeppe], *Tukalski Nielubowicz Mateusz (1730–1796)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 55, z. 4, s. 626–628.
- „*Wielka mądrocha*”. Katarzyna z Potockich Kossakowska, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku. IV Kongres badaczy osiemnastego wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 305–314.

Roman Dąbrowski

- *Buczyński Wincenty; Czartoryski Adam Jerzy; Czartoryski Adam Kazimierz*, [hasła w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej. Hasła osobowe*, red. T. Kostkiewiczowa, G. Borkowska, M. Rudkowska, t. 1: A–J, Toruń–Warszawa 2024, s. 193–196; 306–310; 310–315.
- *O estetycznej kuchni autorów osiemnastowiecznych poematów*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 569–586.
- *O komentarzach Pawła Lubienieckiego do Biblii*, „Wiek Oświecenia” 2024, t. 40, s. 131–147.
- *Piramowicz Grzegorz; Przybylski Jacek Idzi; Słowacki Euzebiusz; Styczyński Jan Gwałbert*, [hasła w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej. Hasła osobowe*, red. T. Kostkiewiczowa, G. Borkowska, M. Rudkowska, t. 3: P–Ż, s. 36–39; 140–146; 307–314; 359–363.
- *Wędrowka po pięknych światkach*, [rec.: Tomasz Jędrzejewski, *Blednący atrament. Polskie rokoko literackie lat 1795–1830*, Wydawnictwo IBL PAN, Warszawa 2022. *Studia romantyczne*], „Wiek Oświecenia” 2024, t. 40, s. 285–291.

Dorota Dukwicz

- *Czy pierwszy rozbiór miał miejsce w 1772 roku? Nowe spojrzenie na sprawę datacji i bezpośredniej genezy rozbioru*, [w:] *Pierwszy rozbiór Polski w świetle najnowszych badań*, red. J. Bajer, J. Kordel, Warszawa 2023, s. 269–285.
- *The Danubian Principalities in the Politics of Russia and Prussia at the Time of the Turkish War and the First Partition of the Polish-Lithuanian Commonwealth (1768–1774). An Attempt at Reinterpretation*, „Istorijska/Historija” 2024, nr 1, s. 29–51.
- *Kilka słów na temat historiografii pierwszego rozbioru (po raz wtóry)*, [wstęp w:] W. Konopczyński, *Pierwszy rozbiór*, wyd. 2, Kraków 2024, s. XV–XXI.
- *Nadrabianie zaległości? Refleksje na marginesie edycji źródłowych do dziejów politycznych panowania Stanisława Augusta, wydanych w ostatniej dekadzie*, „Przegląd Historyczny” 2024, z. 1, s. 67–79.
- *Prestiż jako ważny czynnik w polityce imperialnej Rosji Katarzyny II na przykładzie tzw. sprawy dysydenckiej w Rzeczypospolitej*, [w:] *Metody i środki oddziaływania imperiów: ideologia i praktyka polityczna państwa rosyjskiego/ sowieckiego/rosyjskiego w latach 1689–2022*, red. A. Nowak, współpraca Ł. Dryblak, Warszawa 2024, s. 157–168.

- *Pruskie raporty dyplomatyczne jako przełomowe źródło do badania polityki rosyjskiej w dobie pierwszego rozbioru*, [w:] *Między Barokiem a Oświeceniem. Czasy rozbiorów*, red. S. Achremczyk, E. Figura-Osełkowska, J. Kiełbik, Olsztyn 2024, s. 62–70.
- *Przemiany systemu rosyjskiej dominacji w Rzeczypospolitej na przełomie lat 60. i 70. XVIII wieku*, „XVIII Amžiaus Studijos” 2023, t. 9, s. 93–103.

Jerzy Dygdała

- *August III i jego najbliższe otoczenie w Krakowie w 1734 roku według relacji cesarskiego ambasadora hrabiego Wilczka*, [w:] *Wawel i XVIII wiek*, red. A. Betlej, N. Koziaara-Ochęduszek, Kraków 2024, s. 107–129.
- *Dokąd zmierzają polskie badania nad XVIII wiekiem (historia polityczna i społeczno-gospodarcza)*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 703–710.
- *Dziesięć dni rzeczywistego panowania. Król Stanisław Leszczyński w Warszawie we wrześniu 1733 roku*, [w:] *Leszczyńscy i Sułkowscy w XVI–XVIII wieku. Sztuka — kultura — konserwacja*, red. A. Barczyk, T. Bernatowicz, Leszno–Łódź 2023, s. 77–102.
- *Elita władzy? Uczestnicy konferencji króla Stanisława Leszczyńskiego w latach 1707–1709 (narady zauszników czy początki tajnego Gabinetu?)*, [w:] *Między obowiązkami, przywilejami a prawem Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku. Elity w państwie polsko-litewskim*, red. A. Barwicka-Makula, A. Kalinowska, A. Perłakowski, D. Rolnik, F. Wolański, Warszawa 2023, s. 90–114.
- *Obrona przed zarzutami, czy dokumentacja sukcesu? Kopiański korespondencji komendanta Lwowa, płk. Michała Stanisława Kamińskiego z lat 1736–1740*, [w:] *Egodokumenty — samoświadectwa — egodokumentalność. Teoria i praktyka*, red. W. Chorażyczewski, H. Ciechanowiecki, W. Piasek, S. Roszak, Toruń 2024, s. 277–298.
- *Thomas Gerhard (1650–1725), burmistrz toruński, bibliofil*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 53, z. 4, Warszawa–Kraków 2021, s. 506–507.
- *Trembecki Jakub Aleksander h. Brochwicz (zm. 1736), pisarz skarbowy ziem pruskich, sądowy ziemski tczewski, poseł na sejmy; Trembecki Jan h. Brochwicz (ok. 1721–1781), sądowy ziemski tczewski, chorąży malborski, poseł na sejmy*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 54, z. 4, Warszawa–Kraków 2023, s. 634–635; 635–636.
- *Uroczysty wjazd Augusta III do Warszawy i na Zamek Królewski w listopadzie 1734 roku*, „Rocznik Warszawski. Seria Nowa” 2023, t. 1, s. 71–91.

Jolanta Dygul

- *La bella verità: Carlo Goldoni o teatrze muzycznym*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. J. Dumanowski, D. Kowalewska, S. Roszak, Toruń 2024, s. 539–554.
- *La zingara spagnuola: uno scenario di derivazione spagnola alla corte del re polacco Augusto III di Sassonia*, [w:] *Italia plural. Migraciones literarias, perspectivas temporales y culturas subyacentes*, red. M. Lopez [et al.], Madrid 2024, s. 187–197.

Witold Filipczak

- *Sejmiki lubelskie w latach 1782–1784*, „*Wieki Stare i Nowe*” 2024, t. 19, s. 1–25.
- *Sejmiki poselskie w 1776 r. wobec I rozbioru Polski*, [w:] *Między Barokiem a Oświeceniem. Czasy rozbiorów*, red. S. Achremczyk, E. Figura-Osełkowska, J. Kiełbik, Olsztyn 2024, s. 103–119.
- *Sprawa przywrócenia sejmików województwa bełskiego po I rozbiorze (do obrad Sejmu Wielkiego)*, [w:] *Województwo bełskie (1462–1772). Społeczeństwo. Polityka. Gospodarka. Kultura*, red. K. Jakimowicz, Lublin 2024, s. 243–256.
- *Wpływy opozycji magnackiej na sejmikach ziemi chełmskiej w latach 1778–1786*, [w:] *Wobec sejmików. Magnateria Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku*, t. 2, red. M. Kupczewska i K. Łopatecki, Białystok 2024, s. 201–236.

Lucyna Harc

- *Niebezpieczny czy przyjazny peregrynującym? Śląsk w drugiej połowie XVIII i początkach XIX wieku w opisach, dziennikach i listach z podróży*, „*Facta Simoniadis*” 2024, nr 1, s. 101–114, <https://doi.org/10.56583/fs.2617>.

Marcin Jakubczyk

- *Polskojęzyczna wersja gramatyki francuskiej François de Wailly’ego (1792) w świetle terminologii gramatycznej Onufrego Kopczyńskiego*, „*Prace Językoznawcze UWM*” 2024, t. XXVI, nr 1, s. 89–102. [<https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/pj/article/view/9893>]
- [wspólnie z A. Bochnakową], *Terminologia gramatyczna w „Nouveau dictionnaire françois, allemand et polonois...” M. A. Trotza (1744, 1747)*, „*Poradnik Językowy*” 2024, nr 8, s. 40–57, <https://www.journals.polon.uw.edu.pl/index.php/pj/article/view/1521>.

Stanisław Janeczek

- [wspólnie z M. Tkaczykiem i A. Starościc], *Triplex cogitandi ratio cum methodo Jana Śniadeckiego — nowe źródło do dziejów logiki i epistemologii w szkolnictwie Komisji Edukacji Narodowej*, „Studia z Historii Filozofii” 2024, nr 2, s. 5–34.

Monika Jusupović

- [wspólnie z M. Zwierzykowskim], *Edytorstwo akt sejmikowych dawnej Rzeczypospolitej — dyskusja o współczesnych problemach możliwości wydawania źródeł do dziejów parlamentaryzmu i samorządności terytorialnej*, „Zapiski Historyczne” 2024, z. 1, s. 111–138.
- *Metody tworzenia partii dworskiej na Litwie na przykładzie sejmiku wileńskiego*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. J. Dumanowski, D. Kowalewska, S. Roszak, Toruń 2024, s. 87–103.
- *The Relationship between the Regional and State Functions of Dietine Assemblies during the Reign of Stanisław August Poniatowski on the Example of the Trakai and Kaunas Dietines*, „Istorija/History” 2024, nr 3, s. 23–47.
- *Wpływy rodziny Tyszkiewiczów na sejmiku wileńskim w dobie tworzenia partii dworskiej Stanisława Augusta*, [w:] *Wobec sejmików. Magnateria Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku*, red. M. Kupczewska, K. Łopatecki, Białystok 2024, s. 403–420.

Urszula Kacperczyk

- *Inwentarz „Regni Poloniae” dział Polskie*, [w:] *Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem Dawnej Rzeczypospolitej*, t. 15, Białystok 2023, s. 123–145.
- *Województwo bełskie w świetle ustawodawstwa Sejmu Wielkiego (1788–1792)*, [w:] *Województwo bełskie (1462–1772). Społeczeństwo. Polityka. Gospodarka. Kultura*, red. K. Jakimowicz, Lublin 2024, s. 257–282.

Irena Kadulska

- *Akademia — ośrodek kształcenia i kultury w Połocku u progu XIX stulecia*, [w:] *Rzeczpospolita domów*, t. 6: *Domy wiedzy i sztuki*, red. K. Krawiec-Ziótkowska, Słupsk 2024, s. 102–119.

Patryk Kencki

- *Archives of Reception: Jerzy Limon as a Historian of Old Polish Theatre*, [w:] *On Time. Essays in Honour of Professor Jerzy Limon*, red. A. Żukowska, J. Ward, M. Fengler, Gdańsk 2023, s. 33–43.

- *Archiwa recepcji. Jerzy Limon jako historyk teatru staropolskiego*, [w:] *Czas Jerzego Limona. Księga pamiątkowa ku czci twórcy Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego*, red. A. Żukowska, J. Kopciński, Gdańsk 2023, s. 35–45.
- *Molière po nipuańsku, czyli o nieobecności „Mizantropa” na scenach staropolskich*, „Pamiętnik Teatralny” 2023, nr 1, s. 103–138.
- *Staropolskie spolszczenia Molierowskich komedii*, [w:] *Za kulisami. Toruńskie spotkania wokół dramatu. Edycja trzecia*, red. B. Bibik, M. Krajewska, Toruń 2023, s. 163–185. [Druk: 2024]
- *Wracając do Molière’a. Wprowadzenie*, „Pamiętnik Teatralny” 2023, nr 1, s. 11–18.

Urszula Kosińska

- *Mechanizmy rosyjskiej polityki imperialnej w Polsce od Piotra I do Anny Iwanowny (1697–1740)*, [w:] *Metody i środki oddziaływania imperiów: ideologia i praktyka polityczna państwa rosyjskiego/sowieckiego/rosyjskiego w latach 1689–2022*, red. A. Nowak, współpraca Ł. Dryblak, Warszawa 2024, s. 97–120.
- *Niezrealizowane projekty rozbioru Rzeczypospolitej z czasów Augusta II — ich konsekwencje polityczne i mentalne*, [w:] *Między Barokiem a Oświeceniem. Czasy rozbiorów*, red. S. Achremczyk, E. Figura-Osełkowska, J. Kiełbik, Olsztyn 2024, s. 7–18.
- *Niezrealizowany rosyjski projekt wojny z Rzeczpospolitą i jej rozbioru z 1732 r.*, [w:] *Pierwszy rozbiór Polski w świetle najnowszych badań*, red. J. Bajer, J. Kordel, Warszawa 2023, s. 65–84. [Druk: 2024]

Jolanta Kowal

- *Eliaszewicz Tadeusz*, [hasło w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918. Hasła osobowe*, red. T. Kostkiewiczowa, G. Borkowska, M. Rudkowska, t. 1: A–J, Toruń–Warszawa 2024, s. 439–443.
- *Kamiński Jan Nepomucen; Klimaszewski Hipolit*, [hasła w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918. Hasła osobowe*, red. T. Kostkiewiczowa, G. Borkowska, M. Rudkowska, t. 2: K–O, Toruń–Warszawa 2024, s. 30–36; 123–127.
- *W kręgu wielkich osobowości wileńskich badań filologicznych. Leona Borowskiego wspomnienie o Euzebiuszu Słowackim*, [w:] *Romantyczność i filologia. Wileńskie kręgi Adama Mickiewicza. Studia*, red. A. Baranow, J. Ławski, Białystok 2024, s. 257–271.
- *Zaborowski Tymon; Zakrzewski Jan*, [hasła w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918. Hasła osobowe*, red. T. Kostkiewiczowa, G. Borkowska, M. Rudkowska, t. 3: P–Ż, Toruń–Warszawa 2024, s. 633–638; 651–654.

Danuta Kowalewska

- *Ku pamięci. O „Opactwie w Tintern” Williama Wordswortha*, [w:] *Tekstowe reprezentacje ruin (1760–1830)*, red. M. Cieński, P. Pluta, Warszawa 2023, s. 313–330.
- *Wilkołak ośmieszony, czyli wesoły sabat Franciszka Zabłockiego*, [w:] *Dulce et utile. Prace ofiarowane profesorowi Romanowi Doktorowi*, red. A. Seweryn, M. Król, Lublin 2023, s. 155–168.
- *Wstęp*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 11–21.
- *Z dziejów teatru lwowskiego: „Weksle przecięte, czyli jarmark w Czerniowcach” Stanisława Doliwy Starzyńskiego, „Galicja. Studia i Materiały”* 2024, t. 10, s. 508–527.

Barbara Krysztopa-Czupryńska

- *Epidemia dżumy z lat 1708–1710 w Prusach Królewskich w raportach George’a Mackenziego*, [w:] *Chorzy i cierpiący w Prusach Królewskich*, red. W. Zawadzki, Pelplin 2024, s. 365–377.
- *O Wawelu nad Tamizą w XVIII wieku. Wzgórze wawelskie w XVIII-wiecznych publikacjach anglojęzycznych*, [w:] *Wawel i XVIII wiek*, red. A. Bettlej, N. Koziara-Ochędusko, Kraków 2024, s. 25–43.

Andrzej Link-Lenczowski

- *Andrzej Gierowski (sic!) — badacz i humanista w obliczu problematyki dziejów nowożytnej Europy*, „Historyka. Studia Metodologiczne” 2023, t. 534, s. 275–289.
- *August II i elity Rzeczypospolitej do konfederacji tarnogrodzkiej*, [w:] *Rzeczpospolita, Europa i świat. Interakcje dyplomatyczne i dworskie w epoce nowożytnej (XVI–XVIII w.). Studia dedykowane Profesorowi Ryszardowi Skowronowi*, red. A. Barwicka-Makula, P. Duda, D. Gregorowicz, O. Rojewski, Katowice 2024, s. 139–147.
- *Mariusz Markiewicz i historia*, [w:] *Od Europy nowożytnej do Europy nowoczesnej. Studia i szkice Mariusza Markiewicza*, red. K. Kuras, A. K. Link-Lenczowski, R. Niedziela, współpr. J. Basista, Kraków 2022, s. 9–28.

Walentyna Łoś

- *Oblicza Wschodu i Zachodu w kultach religijnych unitów XVIII wieku (Wołyń, Kijowszczyzna, Braclawszczyzna)*, „Wschodni Rocznik Humanistyczny” 2024, nr 1, s. 161–174.

- Роль почаївських василіян у розвитку релігійних культів в Унійній Церкві (XVIII ст.), [w:] *Почаївський феномен: василіянський монастир Успіння Пресвятої Богородиці в історії та культурі України: збірник матеріалів міжнародної наукової конференції, яка відбулася в Зарваниці 29–30 вересня 2023 року, з нагоди 250-ліття коронації папськими коронами почаївської ікони Божої Матері з Ісусом*, Rim–L'viv 2024, s. 385–401.

Justyna Łukaszewicz

- *De Naples à Varsovie au XVIIIe siècle: les paratextes du Traité des vertus et des récompenses*, [w:] *Traduire la littérature grand public et la vulgarisation / Translating Popular Fiction and Science*, red. M. Della Casa, E. Monti, T. Musinova, Paris 2024, s. 73–86.

Iwona Maciejewska

- *Listy Konstancji i Magdaleny Czapskich — między konwencją panegiryczno-retoryczną a językiem familijnym*, „Prace Językoznawcze” 2024, nr 3, s. 181–193.
- *Utalentowana epistolografka czasów saskich — Konstancja z Gnińskich Czapska (rekonesans)*, „Prace Literaturoznawcze” 2024, nr 12, s. 27–40.

Bożena Mazurkova

- *Odniesienia do ruin w zapiskach Polek z podróży po Italii w dobie stanisławowskiej*, [w:] *Tekstowe reprezentacje ruin (1760–1830)*, red. M. Cieński, P. Pluta, Warszawa 2023, s. 119–138.
- *Ukształtowanie i wydawnicza rama mowy Stanisława Konarskiego na wyprawie zwłok Konstancji ze Słuszków Denhoffowej*, „Napis” 2024, t. 30, s. 35–67.
- *Warsztatowe wariacje Franciszka Dionizego Książnika w poetyckich odsłonach „Erotyków”*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. J. Dumanowski, D. Kowalewska, S. Roszak, Toruń 2024, s. 607–624.
- *Wedding day and wedding reception evening in the poetry from the Stanisław August Poniatowski period. An initial study*, transl. by J. Wosik, verified by J. Giebułtowski, „Napis” 2024, [special issue: „Inscription. An Anthology” 2], s. 55–86.
- *Wiersze „na obraz” we wczesnej twórczości Franciszka Dionizego Książnika*, [w:] *Dulce et utile. Prace ofiarowane profesorowi Romanowi Doktorowi*, red. A. Seweryn, M. Król, Lublin 2023, s. 139–154.

Joanna Orzeł

- „*Everyman His Own Historian*” — o pojęciu „*historia*” w wybranych słownikach i encyklopediach długiego wieku osiemnastego, „*Historyka. Studia Metodologiczne*” 2024, t. 54, s. 521–540. [<https://doi.org/10.24425/hsm.2024.153719>]
- *Historia świecka i/a sakralna? Problem systematyzacji wiedzy o przeszłości w wybranych słownikach i encyklopediach długiego wieku osiemnastego*, „*Saeculum Christianum*” 2024, t. 31, nr 1, s. 208–219. [<https://doi.org/10.21697/sc.2024.31.1.15>]

Magdalena Patro-Kucab

- *Signatures in letters in terms of shaping the space for a good conversation: (based on the private correspondence of Alojzy Feliński)*, „*Galicja. Studia i Materiały*” 2024, t. 10, s. 479–497.

Anna Petlak

- *Wincenty Ignacy Marewicz a Aleksander Michał Sapieha — literacki zapis relacji*, „*Roczniki Humanistyczne*” 2025, z. 1, s. 97–112. [<https://doi.org/10.18290/rh25731.5>; <https://czasopisma.tnkul.pl/index.php/rh/article/view/1182/3115>]

Paweł Pluta

- *Lipiński Józef; Ossoliński Józef Maksymilian*, [hasła w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918. Hasła osobowe*, t. 2: K–O, red. T. Kostkiewiczowa, G. Borkowska, M. Rudkowska, Toruń 2024, s. 380–384; 726–731.
- „*Literacki stół*” Józefa Maksymiliana Ossolińskiego, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 683–695.
- *Unieważnienie małżeństwa Teresy Heleny i Józefa Maksymiliana Ossolińskich w świetle niepublikowanej korespondencji ich bliskich*, „*Pamiętnik Literacki*” 2024, z. 3, s. 225–240.

Michał Rastasański

- [Rec.: Huw J. Davies, *The Wandering Army. The Campaigns that Transformed the British Way of War*, Yale University Press, New Haven–London 2022, ss. 500], „*Przegląd Historyczny*” 2024, z. 1, s. 106–110.

Dariusz Rolnik

- *Kraków i Wawel w pamiętnikach czasów stanisławowskich*, [w:] *Wawel i XVIII wiek*, red. A. Betlej, N. Koziara-Ochęduszek, Kraków 2024, s. 45–77.
- *Magnaci na sejmikach mińskich w latach 1778–1787. O znaczeniu „głosu” Radziwiłłów i innych „możnych panów” w Mińskiem*, [w:] *Wobec sejmików. Magnateria Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku*, t. 2, red. M. Kupczewska, K. Łopatecki, Białystok 2024, s. 421–456.
- *Niewiasty w świecie „małej” polityki w czasach stanisławowskich. Przykład Marianny Chmarzyny wojewodziny mińskiej*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 285–303.
- *W drodze do poznania i zrozumienia XVIII wieku*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 717–719.
- *Wokół pierwszego rozbioru? Wielka i mała polityka w relacjach z Warszawy Jana Nepomucena Chęckiego (1769–1771), w pierwszych latach konfederacji barskiej*, [w:] *Między Barokiem a Oświeceniem — Czasy rozbiorów*, red. S. Achremczyk, E. Figura-Osełkowska, J. Kiełbik, Olsztyn 2024, s. 35–61.

Janusz Ryba

- *Ekscentryczne „Magiczne oświecenie”*, [rec.: J. Zieliński, *Magiczne oświecenie*, Warszawa 2022, ss. 482], „Pamiętnik Literacki” 2024, z. 2, s. 221–227.
- „Kulinary” *Rękopis*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 235–246.

Dorota Sidorowicz-Mulak

- *Józef Maksymilian Ossoliński (1754?–1826) — jego dzieła i zbiory*, „Leopoldiana Wratislaviensia” 2024, r. 2, s. 9–39.
- *Księgozbiór Grzegorza Ignacego Szadbeja (1796–1839) w Bibliotece Ossolineum*, „Lehahayer” 2024, t. 11, s. 235–250.
- *Magdalena Morska’s Zarzecz book collection in view of library materials held in the Ossolineum*, [w:] *As mulheres e suas bibliotecas no contexto do patrimônio bibliográfico* [livo eltrônico], organizadores F.C. de Azevedo, S.T.V. da Silva, T. Fontoura, Salvador 2024, s. 91–106.

Piotr Skowroński

- [wspólnie z K. Frejlichem], *Miedzy historià akademickà a historià publicznà. Jak powstawala wystawa o Stanislawie Herakliusz Lubomirskim*, „Muzealnictwo” 2024, 65, s. 46–61.
- [wspólnie z K. Frejlichem] *Od barokových kùpelov po modernú kultúrnu inštitúciu. Múzeum Kráľovské Lazienki vo Varšave*, „Pamiatky a Muzea”, 2024, nr 1, s. 52–57.
- *Śmierć Stanisława Augusta*, „Gwiazda Polarna” 2024, nr 3, 10 II 2024 [bezprawny przedruk popularnonaukowego artykułu ze strony internetowej Muzeum Łazienki Królewskie w amerykańskiej gazecie polonijnej].
- *Ujazdów Stanisława Herakliusza Lubomirskiego*, [w:] *Sztuka dobrego myślenia. Dziedzictwo Stanisława Herakliusza Lubomirskiego*, red. K. Frejlich, P. Skowroński, kat. wyst., Wydawnictwo Muzeum Łazienki Królewskie, Warszawa 2024, s. 49–66; [toż w tłumaczeniu na język angielski:] *The Ujazdów estate of Stanisław Herakliusz Lubomirski*, [w:] *The Art of Thinking Well. The Legacy of Stanisław Herakliusz Lubomirski*, red. K. Frejlich, P. Skowroński, exhibition catalogue, Royal Łazienki Museum, Warsaw 2024, s. 43–60.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- *Du Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Stanislovo Augusto Poniatovskio laiškai Kristupui Olendskiui / Two Letters of the King of Poland and the Grand Duke of Lithuania Stanislaus August Poniatowski to Christoph Olendski*, „Istorija/History” 2023, nr 3, s. 111–126.
- *Odzyskać utracone: historiografia litewska o reformie ks. Stanisława Konarskiego i innych reformach oświatowych XVIII wieku*, [w:] *Ks. Stanisław Konarski SchP. Pedagog, Pisarz, Polityk*, red. M. Ausz, T. Chachulski, M. Pindelski, Lublin 2024, s. 191–203.
- *The past opened up to the future: the activities of the National Museum — Palace of the Grand Dukes of Lithuania in the field of cultural cooperation between Lithuania and Poland*, [w:] *Relations between the Republic of Poland and the Republic of Lithuania (1994–2024)*, red. A. Kuczyńska-Zonik, A. Pukszo, Lublin 2024, s. 103–128.

Klaudia Socha

- *Książka cyrylicka XVI i XVII w.*, [w:] *Książka drukowana w Polsce XV–XVII wieku*, red. J. S. Gruchała, M. Czerenkiewicz, Kraków 2024, s. 137–145.

- *Multiskryptowość (wieloalfabetowość) dawnej Rzeczypospolitej*, [w:] *Źródła i sensy. Studia ofiarowane Profesorowi Januszowi S. Gruchała z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin*, red. J. Kiliańczyk-Zięba, M. Komorowska, Kraków 2024, s. 407–441.
- *Podręczniki przełomu wieku XVIII i XIX: ewolucja formy, funkcji i treści*, „Roczniki Biblioteczne” 2024, t. 68, s. 53–72.
- *Różne języki i systemy pisma*, [w:] *Książka drukowana w Polsce XV–XVII wieku*, red. J. S. Gruchała, M. Czerenkiewicz, Kraków 2024, s. 105–116.
- *Uwagi o projekcie graficznym dawnych druków*, [w:] *Książka drukowana w Polsce XV–XVII wieku*, red. J. S. Gruchała, M. Czerenkiewicz, Kraków 2024, s. 287–298.

Kamila Szymańska

- *Cundisiusowie: pracownicy książki we Wschowie i Lesznie w XVII i XVIII wieku*, „Biblioteka” 2024, nr 28, s. 159–186.
- *Edukacja dziewcząt w Lesznie do końca XVIII wieku*, „Siedleckie Zeszyty Komeniologiczne” 2023, t. 10 s. 57–70. [Druk: 2024]

Ferenc Tóth

- *„Apprendre la langue et m'instruire sur les mœurs”. Pratiques linguistiques et transfert de savoirs dans les ambassades françaises à Constantinople (première moitié du XVIIIe siècle)*, [w:] *Langues et diplomaties, XVe–XIXe siècle / Languages and Diplomate, 15th to 21st Centuries*, red. G. Braun, C. Desenclos, R. Meltz, Stuttgart 2025, s. 61–75.
- *Les campagnes du comte Jean-Louis de Rabutin*, „Nuova Antologia Militare” 2024, nr 19, s. 239–292.
- *D'un lieu de culte à un lieu de mémoire: La chapelle catholique de Rodosto aux XVIIIe et XIXe siècles*, [w:] *Prier ailleurs. Chapelles consulaires et églises „nationales” à l'époque moderne*, red. M. Grenet, J. Ulbert, Aix-en-Provence 2024, s. 249–261.
- *Entre Occident et Orient. Le rôle d'intermédiaire des émigrés hongrois dans la diplomatie française dans l'Empire ottoman dans la première moitié du siècle des Lumières*, „Revue d'Histoire Diplomatique” 2024, nr 3, s. 269–285.
- *A francia diplomácia törekvései a Rzechpospolita megmentése érdekében*, „Világtörténet” 2024, t. 14, s. 83–98.
- *Le manteau de saint Martin de Tours et l'„effet papillon” dans le roman Sabaria de Gusztáv Rab*, [w:] *Représentations du chaos dans la littérature d'Europe centrale et orientale (XIXe et XXIe siècles)*, red. S. Fiszer, Paris 2024, s. 37–53.

- *Memoirs which can hide others. The Mémoires of Jean-Louis de Rabutin and their editions by the Prince de Ligne*, „Historical Studies on Central Europe” 2024, nr 2, s. 95–109.
- *Nemesi emigrációk a kora újkorban*, „Világtörténet” 2024, nr 3, s. 331–334.
- *La paix s’installe en Europe centrale et orientale (1718–1721)*, [w:] *Le traité de Nystad et l’établissement de la paix en Europe dans les années 1720*, red. E. Schnakenbourg, Rennes 2024, s. 155–165.
- *Réception du Coran parmi les émigrés hongrois dans l’Empire ottoman au XVIIIe siècle*, „Studia Islamica” 2024, nr 2, s. 424–447.
- *A rodostói Rákóczi-emigráció története*, [w:] *Rodostó — A Rákóczi-kultusz zarándokvárosa*, red. G. Fodor, Budapest 2024, s. 11–42.
- *Sur une récurrence géopolitique: le Bosphore et les Dardanelles dans la pensée stratégique française à l’époque moderne*, „Stratégique” 2024, nr 130, s. 103–114.
- *A szultáni szerájtól a párizsi Királyi Könyvtárig. Egy corvina megmentésének különös 18. századi története*, „Magyar Könyvszemle” 2024, nr 3, s. 325–340.

Asta Vaškeliene

- *Jano Kochanowskio ženklai XVIII a. literatūros teorijoje ir epigraminėje poezijoje*, [Traces of Jan Kochanowski in Eighteenth-Century Literary Theory and Epigrammatic Poetry], „Senoji Lietuvos Literatūra” 2024, nr 57, s. 179–196. [<https://doi.org/10.51554/SLL.24.57.05>]

Jacek Wójcicki

- *Nieczytelnicy i niewidzowie*, [w:] *Epaminondas. Stanisław Konarski* [program do spektaklu Teatru Klasyki Polskiej w Warszawie, premiera 3 października 2023 r.], s. 43–57.

Izabella Zatorska

- *Spod stołu oświecenia: „Koty” Moncrifa z 1727 r. przeczytane Monteskiuszem z 1721 r.*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. D. Kowalewska, A. Wieczorek, J. Dumanowski, S. Roszak, Toruń 2024, s. 247–264.
- *Zmyślność wielorakości, czyli „Les Femmes militaires” Ludwika Rustainga de Saint-Jory, utopijno-egzotyczna metafikcja z 1735 roku*, [w:] *Żeglując po świecie romańskim. Studia filologiczne. (Księga pamiątkowa prof. Jerzego Brzozowskiego)*, red. M. Chrobak, A. Wolny, Kraków 2024, s. 367–381.

Michał Zwierzykowski

- *Dokąd zmierza wiek XVIII, czyli gdzie powinni kierować swe kroki badacze XVIII stulecia?*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. J. Dumanowski, D. Kowalewska, S. Roszak, Toruń 2024, s. 721–725.
- *Polskie drogi do budowy sprawnego państwa w XVIII w. Refleksje na temat przemian instytucji centralnych i terenowych Rzeczypospolitej na tle europejskich badań „oddolnego budowania państwa”*, [w:] *Wiek osiemnasty od kuchni. IV Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku*, red. J. Dumanowski, D. Kowalewska, S. Roszak, Toruń 2024, s. 721–725.
- *Turno Michał Zygmunt h. Trzy Kotwice (1698–1761)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 56, z. 1, Warszawa–Kraków 2024, s. 136–138.

PRACE PROWADZONE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA

Beata Bednarek

- Prace nad przygotowaniem wydania liryków Franciszka Dionizego Książczaka z Rękopisu Puławskiego w serii „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”.

Andrzej Betlej

- Badania nad ornamentyką w. XVIII (przygotowanie książki: *Doctrina ex praxis. Badania recepcji wzorów graficznych w sztuce Rzeczypospolitej w XVIII wieku*).

Tomasz Chachulski

- Monografia Franciszka Karpińskiego.
- Twórczość literacka F. Karpińskiego: edycja krytyczna.

Roman Dąbrowski

- Refleksja estetycznoliteracka późnego oświecenia, ze szczególnym uwzględnieniem poglądów Euzebiusza Słowackiego.

Dorota Dukwicz

- Działalność Karola Hermana de Perthéesa.
- Konfederacja radomska.

Jerzy Dygdała

- *Codziennosc mieszkanców Torunia na przełomie dwóch epok (wokół dziennika sukiennika Johanna Gottlieba Kadacha z lat 1789–1839)* — monografia.
- *Ignacy Przebendowski 1734–1791 — ostatni magnat w Prusach Królewskich, urzędnik Rzeczypospolitej* — monografia (wspólnie z Andrzejem Haratymem), ss. 300 — tekst oddany do Wydawnictwa Instytutu Kaszubskiego w Gdańsku.

Witold Filipczak

- Początek trudnych reform. Rok 1764 w dziejach sejmku Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
- Sejmiaki i posłowie wilkomierscy w latach 1764–1794.
- Sejmiaki powiatu lidzkiego w latach 1776–1786.

Marcin Jakubczyk

- Polska i francuska terminologia gramatyczna w XVIII wieku.

Stanisław Janeczek

- Edycja rękopisu zawierającego treść wykładu z logiki prowadzonego przez Jana Śniadeckiego w roku szkolnym 1777/1778: *Triplex cogitandi ratio cum methodo*.

Monika Jusupović

- Geneza stronnictwa Stanisława Augusta na Litwie.

Irena Kadulska

- Tematyka napoleońska w „Gazecie Warszawskiej” 1806–1807.

Patryk Kencki

- Prace nad zarysem historii teatru staropolskiego (książka obejmować będzie również dzieje scen polskich w XVII stuleciu).

Urszula Kosińska

- Polityka mocarstw wobec Europy Środkowo-Wschodniej w przededniu i w dobie wojny o sukcesję polską (1730–1735).
- Prace nad nową biografią Augusta II.
- Przyczyny i okoliczności śmierci Augusta II.
- Traktat Löwenwolda z 1732 r.

Jolanta Kowal

- Czasopisma wileńskie i lwowskie I połowy XIX wieku.
- Kultura literacka na Litwie w latach 1795–1830.
- Wspomnienia i pamiętniki z I połowy XIX wieku.

Danuta Kowalewska

- Jan Bohomolec, Diabeł w swojej postaci (edycja komentowana, fragmenty).
- Oświecenie nieoświecone.
- Rzeczpospolita prowincji.

Walentyna Łoś

- Kontynuacja badania tożsamości narodowej, kulturowej i religijnej ludności unickiej Kijowszczyzny, Braclawszczyzny oraz Wołynia w wieku XVIII, badania kultów świętych wschodnio-chrześcijańskiej tradycji. Kontynuacja badań nad tematem wpływów doby Oświecenia na unicką hierarchię, mianowicie badanie korespondencji połockiego arcybiskupa unickiego Jasona Junoszy Smogorzewskiego (przyszłego metropolity Cerkwi Unickiej).
- Kontynuacja opracowania *Geograficzno-statystycznego opisanie parafiiów Królestwa Polskiego* oraz map województw koronnych Karola Perthéesa, nadwornego geografa Stanisława Augusta. Badanie prowadzone w ramach projektu „Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej”.
- Artykuły złożone do druku: „...miejsca starożytność jaką oznaczające...” w szkicach parafialnych *Geograficzno-statystycznego opisanie parafiiów Królestwa Polskiego* Karola Perthéesa jako źródło historyczne („*Studia Geohistorica*”, 2024); *Korespondencja połockiego unickiego arcybiskupa Jasona Smogorzewskiego (1715–1790) z sekretarzem królewskim Jackiem Ogrodzkim (1767 1777): zmiany oświeceniowe* (Oświecenie jako zmiana języka).

Iwona Maciejewska

- Praca nad edycją pamiętnika starosty knyszyńskiego Tomasza Czapskiego (1711–1785) dotyczącego jego pobytu w Paryżu — planowana publikacja 2025 r.

Bożena Mazurkova

- Inspiracje biblijne w poezji oświeceniowej.
- Poetycka korespondencja twórców oświeceniowych.
- Rama wydawnicza polskich druków XVIII wieku.

Joanna Orzeł

- Motywy historyczne w piśmiennictwie XVIII wieku.
- Obraz Rzeczypospolitej Obojga Narodów w słownikach i encyklopediach XVIII wieku.
- Semantyka pojęcia „historia” w piśmiennictwie XVIII wieku (Rzeczpospolita Obojga Narodów, Francja, Wielka Brytania).

Magdalena Patro-Kucab

- Badania dotyczące prasy (walka o czystość i poprawność języka narodowego oraz sylwetki prasowe uznanych Polaków w prasie wileńskiej i lwowskiej 1. poł. XIX wieku).
- Epistolografia oraz literacka i reformatorska działalność Alojzego Felińskiego.
- Inskrypcje pamiątkowe
- Literatura okolicznościowa (utwory nagrobne i funeralne, rocznicowe, gratulacyjne, imieninowe, urodzinowe, ślubne itp.).
- Poetyka i retoryka laudacji.
- Wspomnienia i sylwetki biograficzne na łamach prasy.

Anna Petlak

- Edycje krytyczne utworów Wincentego Ignacego Marewicza.
- Kroniki Aleksandra Gwagnina — edycja krytyczna (praca zespołowa).
- Wincenty Ignacy Marewicz (1755–1822) — biografia i twórczość.

Paweł Pluta

- Działalność literacka i naukowa Józefa Maksymiliana Ossolińskiego.
- Gotycyzm i zjawiska pokrewne (youngizm, osjanizm, poezja ruin, melancholia) w literaturze i kulturze XVIII i początku XIX wieku.

Jolanta Polanowska

- Sztuka okresu XVIII–1. poł XIX w.

Michał Rastasański

- Rozprawa doktorska: *Miejsce milicji w koncepcjach obrony Stanów Zjednoczonych w kontekście europejskim (1783–1815).*

Dariusz Rolnik

- Kariery urzędnicze senatorskie w Koronie i na Litwie (czasy stanisławowskie).

- „Kręgi korespondencyjne” średnioszlacheckich rodzin czasów stanisławowskich.
- Kształtowanie, tworzenie, rozpad i „program” stronnictwa królewskiego 1778–1788.
- Obraz społeczeństwa szlacheckiego czasów stanisławowskich.
- „Opinia publiczna” czasów stanisławowskich — zagadnienia teoretyczne.
- Rosja i Rosjanie w świadomości elit politycznych czasów stanisławowskich.
- Sejmiki województw wielkopolskich w czasach stanisławowskich.

Piotr Skowroński

- Itinerarium Stanisława Augusta.
- Łazienki Królewskie i Ujazdów 1764–1795.

Marie-Christine Skuncke

- La „nature” dans l’histoire naturelle de Linné.
- Un roi scénographe et metteur en scène: Gustave III de Suède.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Elity polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Stanisława Augusta.
- Kształtowanie się systemu biurokratycznego na Litwie.
- Życie parlamentarne w ostatnich latach istnienia Rzeczypospolitej.

Klaudia Socha

- Książka etniczna w dawnej Polsce, problemy językowe, techniczne i estetyczne.
- Layout książki dawnej: aspekt funkcjonalny i estetyczny.
- Reklama książkowa w XVIII stuleciu.

Krystyna Stasiewicz

- Praca nad edycją utworów zebranych Elżbiety Drużbackiej.

Asta Vaškelienė

- Badanie wielojęzycznej poezji i poetyki Wielkiego Księstwa Litewskiego w epokach baroku i oświecenia.
- Jezuicka i pijarska działalność kulturalna oraz dziedzictwo literackie w drugiej połowie XVIII wieku.

Jacek Wójcicki

- Edycja wybranych dzieł poetyckich Stanisława Konarskiego.
- Edycja wybranych dzieł literackich Stanisława Staszica.
- Recepcja antyku w polskiej literaturze oświeceniowej.
- Zagadnienia języka Stanisława Staszica, Onufrego Kopczyńskiego i Jacka Idziego Przybylskiego.

Izabella Zatorska

- Przekład kolektywny i współredakcja naukowa z prof. Marcinem Cieńskim tomu studiów Jeana *Fabre'a Idées sur le roman de Madame de Lafayette au Marquis de Sade*, Éditions Klincksieck, Paris 1979 [reedycja 2000], dla Wydawnictw UW, edycja w 2025.
- Redakcja naukowa wydań Marivaux (współpraca z dr. hab. Patrykiem Kenckim).

Michał Zwierzykowski

- Edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych poprzedzających Sejm Niemy — 1716–1717: t. 1: *Diariusz*, t. 2: *Aneksy*.
- Prace nad analizą działalności nuncjusza apostolskiego, arcybiskupa Girolamo Grimaldiego w okresie negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego (1716–1717), w świetle korespondencji z zasobu Archivio Apostolico Vaticano.
- Prace nad edycją diariusza negocjacji poprzedzających Sejm Niemy autorstwa Franciszka Ponińskiego (wspólnie z Grzegorzem Głabiszem).
- Prace nad przygotowaniem edycji źródłowej: Akta sejmikowe Wielkopolski właściwej. Lata 1764–1793.
- Reprezentacja sejmowa województwa poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1763.

Prowadzone projekty badawcze dotyczące XVIII wieku

Monika Jusupović

- Akta sejmikowe województwa trockiego — grant Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 11H 20 0128 88 (2022–2026).

Jolanta Kowal

- Grant NPRH „Rola prasy wileńskiej i lwowskiej I połowy XIX wieku w kształtowaniu tożsamości narodowej i postaw obywatelskich Polaków”, moduł „Fundamenty”, nr: NPRH/F/SP/0048/2024/13, okres realizacji: 2024–2027.

Walentyna Łoś

- Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej — krytyczne opracowanie *Geograficzno-statystycznego opisanie parafiiów Królestwa Polskiego* oraz map województw koronnych Karola Perthéesa. Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, moduł Dziedzictwo, nr 11H 18 0122 87.
- Uczestniczę w przygotowaniu opracowania monograficznego na temat „Kartografia w służbie reform Państwa epoki stanisławowskiej”.

Iwona Maciejewska

- Kontynuacja projektu Nr 0343/NPRH9/H11/88/2021 „Źródła do dziejów Czapskich w XVIII wieku. Egodokumenty członków rodziny wojewody pomorskiego Piotra Jana (1685–1736) — opracowanie filologiczno-historyczne i edycja”, Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, czas trwania projektu 60 miesięcy: 10.02.2022–9.02.2027.

Bożena Mazurkova

- *Czytanie Wybickiego*, cz. 1–2, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego: „Doskonała Nauka — Wsparcie monografii naukowych” (2024–2026).

Joanna Orzeł

- „Obraz Rzeczypospolitej w słownikach i encyklopediach długiego wieku osiemnastego — perspektywy francuska, brytyjska i niemiecka”, prowadzony przez Polskie Towarzystwo Historyczne, finansowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” Fundamenty konkurs 13 nr NPRH/F/SN/0082/2024/13 (sekretarz i członek zespołu badawczego).
- „Od semantyki historycznej do kontekstu społecznego epoki — pojęcie «historia» w dziełach encyklopedycznych XVIII wieku”, przyznany w ramach konkursu Uniwersytetu Łódzkiego „Inicjatywa Doskonałości — Uczelnia Badawcza”.

Magdalena Patro-Kucab

- Wykonawczyni w projekcie realizowanym od 1 marca 2024 r.: „Rola prasy wileńskiej i lwowskiej I połowy XIX wieku w kształtowaniu tożsamości narodowej i postaw obywatelskich Polaków”. Kierownik projektu dr hab. prof. UR Jolanta Kowal. Czas realizacji projektu 2024–2027, Narodowy Program Rozwoju Humanistyki w module „Fundamenty” w kwocie 321 589 zł. NPRH/F/SP/0048/2024/13.

Dorota Sidorowicz-Mulak

- „Katalog cyfrowy druków XVII–XVIII w. z historycznej kolekcji Ossolineum w zbiorach LNNBU im. W. Stefanyka we Lwowie” w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” nr projektu NPRH/DN/SP/495732/2021/10 na lata 2022–2027; kwota dofinansowania 670 560 zł; całkowita wartość projektu 670 560 zł — kierownik projektu Dorota Sidorowicz-Mulak.

Klaudia Socha

- Grant nr NPRH/DN/SP/0006/2023/12 *Książka polska w ogłoszeniach prasowych XVIII wieku. Źródła, t. 7: Prasa prowincjonalna, cz. 2: Poznań, Lwów, Kraków; cz. 3: Prusy Królewskie*. 27 maja 2024 do 27 maja 2029 pod kierunkiem prof. dr hab. Danuty Hombek wyłoniony w konkursie ogłoszonym przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego i przyjętego do finansowania w ramach programu pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”. Wykonawca.

Ferenc Tóth

- ERC EuQu Grant (2019–2026).
- „Élite et cosmopolitisme: les circulations nobiliaires françaises et hongroises dans la deuxième modernité (1650–1789)” — projet Balaton — Hubert Curien avec l’Université Bordeaux-Montaigne (2023–2024).

Asta Vaškeliënė

- Kontynuacja i zakończenie grantu: „Poezja Jana Kochanowskiego: badania, tłumaczenie i publikacja korpusu epigramatów”, (Państwowy Program Studiów lituanistycznych i upowszechniania 2016–2024, projekt finansowany przez Litewską Radę Naukową, umowa o dofinansowanie nr S-LIP-22-66). Czas trwania projektu 1 lipca 2022–30 czerwca 2024 r. Kierownik projektu Asta Vaškeliënė.

Izabella Zatorska

- Finansowany z MEiN, grant NPRH 11H 20 0295 88 „Korespondencja między Marie Thérèse Rodet Geoffrin a królem Stanisławem Augustem — edycja krytyczna z tłumaczeniem i w nowej interpretacji” (od 2022 do 2027 r.).

Michał Zwierzykowski

- Konsultacje kolejnych tomów edycji książek miejskich z terenu Wielkopolski z XVII i XVIII w., w ramach projektu NPRH DN/SN/494829/2021/10 na lata 2022–2027 „Wielkopolskie księgi miejskie w okresie nowożytnym — edycje źródłowe” — wykonawca pomocniczy w projekcie; grant zespołowy pod kierunkiem dr. Roberta Tomczaka, realizowany w PTPN.
- Ukończenie realizacji projektu „Krytyczna edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych i Sejmu Niemego — 12 VI 1716–1 II 1717”, autorstwa A. S. Dembowskiego z aneksami oraz korespondencją; druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1633–1668* — w zespole z: A. Perłakowskim, M. Šapoką, K. Kościelniakiem, G. Glabiszem, K. Tumelisem, R. Kołodziejem i I. Kraszewskim. W ramach projektu NPRH 11H 18 0011 86, na lata 2018–2024 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tematy prac doktorskich pisanych przez Członków i powstających pod opieką Członków Towarzystwa

- *Funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w opinii szlachty wielkopolskiej w latach 1696–1763* (Edyta Wełniak, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Illegitimate Children in the 18th Century Lithuania: Socio-demographic Characteristics* (Ugnė Jonaitytė, promotor: Ramunė Šmigelskytė-Stukienė)
- *Krytyczna edycja diariusza konfederacji dzikowskiej (1734–1736)* (Michał Tomaszewski, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Motyw choroby i cierpienia w polskim kaznodziejstwie katolickim czasów saskich* (Patrycja Mierzyńska, promotor: Barbara Krysztopa-Czupryńska)
- *Networking czasu kryzysu: kanclerz wielki litewski Karol Stanisław Radziwiłł i jego sieć klientów w dobie wielkiej wojny północnej (1700–1719)* (Jan Siwoń, promotor: Urszula Kosińska)

- *Ostatnia flotylla. Eskadra kaperska Augusta II Wettina w latach 1700–1701 — organizacja, działalność, tło polityczne* (Krzysztof Kuczyński, promotor: Urszula Kosińska)
- *Polityka sejmiku województw wielkopolskich wobec miast i mieszczaństwa w latach 1572–1793* (Kamila Bulińska, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *Proza podróżnicza Łucji z książąt Giedroyciów Rautenstrauchowej* (Magdalena Abramczyk, promotor: Tomasz Chachulski, praca obroniona 27 listopada 2024 r.)
- *Rozwój mezzotinty w XVIII-wiecznej Francji oraz Rosji — geneza, recepcja wzorów, modele ekspansji grafiki angielskiej* (Dominika Cora, promotor: Andrzej Betlej)
- *Środa. Dzieje wielkopolskiego miasta królewskiego i sejmikowego w osiemnastym stuleciu* (Wojciech Lis, promotor: Michał Zwierzykowski)
- *W kręgu Inności: między tolerancją a uprzedzeniem. Obrazowanie Żydów i Żydówek w literaturze polskiej XIX wieku w świetle funkcjonujących stereotypów* (Aleksandra Malich, promotor: Danuta Kowalewska)

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI

15th European Social Science History Conference
Leiden, 26–29 marca 2025 r.

[Walentyna Łoś]

VII Ogólnopolska Konferencja Naukowa
Prawem i bezprawiem. Magnateria Rzeczypospolitej
w XVI–XVIII wieku

Białystok–Białowieża, 8–11 maja 2024 r.

Organizatorzy: Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Białymstoku oraz Wydział Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku.

[Dariusz Rolnik]

XXIII międzynarodowa konferencja naukowa.
Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII amžiuje.
Tarp lojalumo ir (ne)paklusnumo
Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku.
Między lojalnością a (nie)posłuszeństwem
Wilno, 5–6 grudnia 2024 r.

5–6 grudnia 2024 r. w Muzeum Narodowym — Pałacu Wielkich Książąt Litewskich w Wilnie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: między lojalnością a (nie)posłuszeństwem”, poświęcona uczczeniu 230. rocznicy powstania kościuszkowskiego. Organizatorzy konferencji: Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Książąt Litewskich i Instytut Historii Litwy, partner konferencji: Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie. W konferencji wzięli udział badacze z Litwy, Polski i Łotwy. Wygłoszono następujące referaty: Aleksandra Skrzypietz (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Czy lojalność obowiązuje monarchów? Karol XII wobec Jakuba Sobieskiego i jego kandydatury do tronu polskiego*; Edvards Seliška (Uniwersytet Łotwy), *Inflancka szlachta 1706–1709: pomiędzy Augustem II a Stanisławem Leszczyńskim*; Mindaugas Šapoka (Instytut Historii Litwy), *„Nie mogę być zaślepiiony blaskiem cudzej korony”. Stuartowie między lojalnością wobec Wielkiej Brytanii a kandydowaniem na tron polski w 1733 r.*; Dariusz Rolnik (Uniwersytet Śląski w Katowicach), *Duża i mała ojczyzna. Między lojalnością a (nie)posłuszeństwem — o wadze i różnorodności postaw obywatelskich w Rzeczypospolitej czasów stanisławowskich uwag kilka*; Andrei Macuk (Instytut Historii PAN, Warszawa), *Sapiehowie liderami stronnictwa dworskiego na Litwie w latach 1758–1760*; Jan Bulak (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), *Kariery duchownych żmudzkich w końcu XVIII wieku. Nagrodzona lojalność czy kompetencje?*; Janina Kamińska (Uniwersytet Warszawski), *Ks. Michała Franciszka Karpowicza (1744–1803) obowiązki profesorskie w Szkole Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego a obowiązki duszpasterskie*; Domininkas Burba (Akademia Edukacji Uniwersytetu Witolda Wielkiego), *Postawa ostatniego marszałka wielkiego litewskiego Ludwika Skumina Tyszkiewicza wobec Imperium Rosyjskiego: opór, lojalność, przystosowanie*; Adam Danilczyk (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk), *Antoni Tyzenhauz, podskarbi litewski versus Joachim Litawor Chreptowicz, podkanclerzy litewski. Dwa odmienne przykłady posłuszeństwa i lojalności wobec króla Stanisława Augusta*; Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Instytut Historii Litwy), *Widoczność*

lojalności? Sejmiki 1794 r. w Litwie; Virgilijus Pugačiauskas (Instytut Historii Litwy), Ostatni wójt wileński Nikodem Przemieniecki (1740–1808): między służbą a działalnością gospodarczą; Aistė Paliušytė (Instytut Badań Kultury Litwy), (Nie)lojalności osiemnastowiecznych malarzy Radziwiłłów; Asta Vaškelenė (Instytut literatury i folkloru Litwy), Między dążeniami a możliwościami: podręczniki w szkole pijarskiej w dobie Oświecenia; Bernadeta Manyś (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu), Nieposłuszna w małżeństwie? O trudnych decyzjach i wyborach Franciszki Urszuli z Wiśniowieckich Radziwiłłowej w świetle jej korespondencji; Ugnė Jonaitytė (Instytut Historii Litwy), „Trzykrotnie próbował namówić ją do grzechu”: związki pozamałżeńskie w Wielkim Księstwie Litewskim w XVIII wieku; Wojciech Kaliszewski (Instytut Badań Literackich PAN), Dwie konfederacje, dwa powstania — insurekcja barska i kościuszkowska w poezji okolicznościowej; Viktorija Vaitkevičiūtė (Biblioteka Narodowa Litwy im. Martynasa Mažvydasa), „Ktokolwiek nie z Ojczyzną, ten jest przeciw Ojczyźnie”: Retoryka oporu w kazaniach Michała Franciszka Karpowicza z 1794 r.; Ewa Kula (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) i Adam Massalski (Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie), U podstaw poglądów etyczno-moralnych przywódcy powstania Tadeusza Kościuszki (1746–1818). Lata szkolne i czasy studiów; Eduardas Brusokas (Narodowe Muzeum Sztuki im. M. K. Čiurlionisa), Organizacja sił zbrojnych powstania w 1794 r. Przypadek powiatu Witkomirskiego; Lina Balaišytė (Instytut Badań Kultury Litwy), „Mały” opór wobec rozbiorów Rzeczypospolitej Obojga Narodów: przypadek Wincentego Ignacego Marewicza; Aleksandra Malich (Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych, Teologicznych i Artystycznych UMK), Postać Berka Joselewicza w świetle stereotypów o Żydach; Danuta Kowalewska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Rok 1794 w filmie Pawła Maślony „Kos” (2023). Pokłosiem konferencji będzie recenzowana publikacja książkowa.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

Konferencja międzynarodowa Polsko-Mołdawskie stosunki (XV–XVIII wiek). Zarys problematyki.

Relatiile polono-moldovenesti (sec. XV–XXI).

Descrierea problematicii

Kiszyniów, 15–17 października 2024 r.

Organizatorzy: Univwersitata Pedagogica de Stat Ion Creanga din Chisinau.

[Dariusz Rolnik]

Literackie przedstawienia melancholii (1760–1830)

Wrocław, 17–18 października 2024 r.

17 i 18 października 2024 odbyła się na Uniwersytecie Wrocławskim (w trybie zdalnym) konferencja *Literackie przedstawienia melancholii (1760–1830)*, której organizatorami były Zakład Historii Dawnej Literatury Polskiej oraz Pracownia Komparatystyki Literackiej Instytutu Filologii Polskiej. Konferencja była kontynuacją przedsięwzięcia badawczego zakładającego spojrzenie na ważne, acz niedostatecznie dotąd opisane, zjawiska kulturowe manifestujące się w utworach literackich powstałych w latach 1760–1830. Fenomenami, które wcześniej stanowiły przedmiot rozważań, były gotycyzm i ruiny.

Celem konferencji było zbadanie zjawisk literackich i kulturowych związanych z przedstawieniami melancholii w piśmiennictwie polsko- i obcojęzycznym okresu 1760–1830. Podczas dwudniowych obrad badaczki i badacze z 12 ośrodków naukowych w Polsce wygłosili 24 referaty. Ich problematyka dotyczyła między innymi przedstawień melancholii w twórczości wybranych pisarzy, zagadnień związanych z estetyką melancholii i jej relacjami z prądami literackimi, nastrojowo-twórczych walorów melancholii, medycznych czy społeczno-kulturowych uwarunkowań melancholii w utworach literackich. Przedmiotem zainteresowań uczestników konferencji były konkretne utwory (*Diabeł w swojej postaci* Jana Bohomolca, *Rękopis znaleziony w Saragossie* Jana Potockiego, *Melancholia* Stanisława Jaszowskiego, *The Vampyre* Johna Stagga, *Sartor Resartus* Thomasa Carlyle'a), twórczość pisarzy (Ignacy Krasicki, Józef Baka, Tomasz Kajetan Węgierski, Antoni Borzewski, Jędrzej Świdorski, Adam Mickiewicz, Euzebiusz i Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński, Rhijnvis Feith, Ann Radcliffe, Novalis, Wasilij Żukowski) czy tematy przekrojowe, uwzględniające perspektywę komparatystyczną lub syntetyzującą. Przedstawione referaty ułożyły się w całościowe ujęcie, pozwalające na uchwycenie głównych cech literackich przedstawień melancholii w okresie wyznaczonym ramami czasowymi konferencji.

[Marcin Cieński, Paweł Pluta]

Oświecenie jako zmiana języka
Warszawa, 28–29 listopada 2024 r.

W dniach 28–29 listopada 2024 r. w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie miała miejsce dwudniowa konferencja zatytułowana „Oświecenie jako zmiana języka”. Organizatorem wydarzenia była Pracownia Literatury Oświecenia IBL PAN, patronatem objęło ją Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym, a finansowana była z programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Doskonała Nauka II”. Tytułowe zagadnienie zgromadziło badaczy z różnych ośrodków naukowych w Polsce i na Litwie o różnych specjalizacjach oraz różnym doświadczeniu na polu nauki. Interdyscyplinarny charakter obrad umożliwił szerokie spojrzenie na tytułowe zagadnienie, jakim były oświeceniowe zmiany języka rozumianego jako system znaków. Ze względu na dużą liczbę uczestników obrady odbywały się zarówno plenarnie, jak i w sekcjach poświęconych takim obszarom tematycznym jak literatura, twórczość prywatna — korespondencja i pamiętniki, polityka — publicystyka — retoryka, teatr, językoznawstwo, kultura, sztuka i moda. Podczas referatów i towarzyszących im niezwykle ciekawych dyskusji udało się wskazać zarówno na długie trwanie pewnych zjawisk, jak i na powstawanie lub wygasanie innych. Takie ujęcie pozwoliło stworzyć obraz oświecenia jako epoki balansującej między tradycją a poszukiwaniem nowych sposobów rozumienia oraz — przede wszystkim — opisywania rzeczywistości i świadomie kształtowanej przez twórców, reformatorów, ludzi pióra i nauki. Owocem obrad ma stać się tom zbierający wygłoszone referaty.

[Klara Leszczyńska-Skowron]

Seminarium naukowe *Książka XVII–XVIII wieku na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej. Różne aspekty badań*
Wrocław, 2 grudnia 2024 r.

Seminarium zorganizowane zostało jako jedno z zadań projektu badawczego „Katalog cyfrowy druków XVII–XVIII w. z historycznej kolekcji Ossolineum w zbiorach LNNBU im. W. Stefanyka we Lwowie” w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki Ministra Nauki i Edukacji nr NPRH/DN/SP/495732/2021/10.

Podczas konferencji przedstawiciele polskich i ukraińskich instytucji naukowych wygłosili referaty omawiające przede wszystkim zbiory z historycznej kolekcji Ossolineum przechowywane w Lwowskiej Narodowej

Naukowej Bibliotece Ukrainy im. Wasyla Stefanyka i w Narodowej Bibliotece Ossolineum. Referat wprowadzający w problematykę badań nad książką XVII–XVIII stulecia w XXI wieku wygłosiła Bożena Koredczuk z Uniwersytetu Wrocławskiego.

LNNBU reprezentowały Iryna Kachur i Oksana Zinko. Kachur scharakteryzowała dzieła z biblioteki śląskiego lekarza Jerzego Chmela (1747–1806), który przeniósł się wraz ze zbiorami do Lwowa w XVIII wieku. Zinko omówiła badania bibliologiczne nad starymi drukami prowadzone we Lwowie przez Romana Łucyka (1900–1974).

Ossolineum reprezentowały Agnieszka Franczyk-Cegła, Dorota Sidorowicz-Mulak oraz Olga Tkachuk. Franczyk-Cegła skupiła się na książkach z kolekcji inżyniera, architekta i generała wojsk polskich Jan de Witte (1709–1785) przechowywanych w ZNiO i LNNBU. Sidorowicz-Mulak opisała księgozbiór lwowskiej publicystki Antoniny Krechowickiej (1791–1831), którego ta znaczną część testamentem zapisała Ossolineum. Tkachuk zaprezentowała współpracę drukarza Jana Karcana (zm. ok. 1611), który jako kalwin współdziałał z prawosławną oficyną bractwa św. Ducha działającą w Wilnie.

Justyna Kiliańczyk-Zięba z Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie unikalnego egzemplarza dzieła Jana Gawińskiego (1622–1684) *Fortuna albo szczęście* z 1690 roku omówiła zjawisko imitacji wydawniczej i zachowawczości formalnej w popularnych dziełach służących rozrywce w XVII i XVIII wieku.

Zbiorami spoza Ossolineum zajęła się Urszula Paszkiewicz, emerytowana pracownica Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Omówiła ona kolekcję podarowaną przez księcia Aleksandra Antoniego Sapiechę (1773–1812) Warszawskiemu Towarzystwu Przyjaciół Nauk.

[Dorota Sidorowicz-Mulak]

Seventh Annual Conference of European Academy of Religion

Palermo, 20–23 maja 2024 r.

[Walentyna Łoś]

Szentgotthárd–Vasvár 1664 — Guerre et paix en Europe centrale

Szombathely–Vasvár, 19–20 września 2024 r.

[Ferenc Tóth]

KONFERENCJE — ZAPOWIEDZI

III Symposium Branicianum

„Dla każdej rzeczy miejsce naznaczyć należy”.

Franciszek Karpiński — w dwusetną rocznicę śmierci poety

Białystok, 16–17 września 2025 r.

Jesienią 2025 roku minie 200 lat od śmierci Franciszka Karpińskiego. Twórca bywał w Podlaskim Wersalu, z hojnością hetmanowej Izabeli z Poniatowskich Branickiej wiązał plany stabilizacji materialnej, na jej dworze pracował nad nowymi utworami, przypuszcza się, że w białostockiej farze po raz pierwszy wybrzmiały Pieśni nabożne. W związku z rocznicą tematyka tegorocznej konferencji koncentrować się będzie na osobie i dziele Karpińskiego — poety, prozaika i tłumacza. Organizatorami III „Symposium Branicianum” wraz z Muzeum Podlaskim w Białymstoku są Instytut Badań Literackich PAN, Instytut Historii PAN oraz Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku. Patronat naukowy nad przedsięwzięciem sprawuje Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Konferencja poświęcona będzie poszczególnym działom twórczości Franciszka Karpińskiego: poezji, prozie, utworom dramatycznym, przekładom, koncepcjom teoretycznym, stosunkowi do tradycji literackiej i kulturowej, działalności pedagogicznej (literatura przeznaczona dla młodzieży, działalność wychowawcza), problemom z zakresu muzykologii (meliczność utworów a praktyka wykonywania indywidualnego i zbiorowego — pieśni kościelne i świeckie), a także recepcji polskiej i obcej oraz kontekstom literackim i kulturowym, politycznym, obyczajowym, historycznym. Wystąpienia wygłoszone w ramach cyklu „Symposium Branicianum” są publikowane. Przewidujemy także druk materiałów z konferencji poświęconej Franciszkowi Karpińskiemu.

[Tomasz Chachulski]

XXIV międzynarodowa konferencja naukowa

Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku.

Twórcy. Reformatorzy. Wizjonerzy

Wilno, 4–5 grudnia 2025 r.

XXIV międzynarodowa konferencja naukowa „Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku. Twórcy. Reformatorzy. Wizjonerzy”. Konferencja poświęcona 260. rocznicy urodzin Michała Kleofasa Ogińskiego i 250.

rocznicy urodzin Antoniego Henryka Radziwiłła. 4–5 grudnia 2025 r., Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Książąt Litewskich (Katedros a. 4, Wilno, Litwa). Organizatorzy konferencji: Muzeum Narodowe — Pałac Wielkich Książąt Litewskich i Instytut Historii Litwy. Partner konferencji — Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie.

Wiek XVIII wywyższył człowieka — istotę samodzielną, myślącą, twórczą, wspólnotową, z nieodłączną skłonnością do dobra i zła, zdolnością do podejmowania decyzji i popełniania błędów, do tworzenia i badania, do analizowania i refleksji, do zmiany struktur władzy, społeczeństwa i systemów prawa oraz do buntu i walki. Wizjonerami rozpoczęto nazywać nie tylko alchemików czy wierzących, którzy doświadczyli widzeń, ale także twórców wyjątkowych wizji i pomysłów na przyszłość. Celem konferencji jest przyjrzenie się osiemnastowiecznym twórcom, reformatorom, innowatorom, wizjonerom, mężczyznom i kobietom, pojedynczym osobom i wspólnotom podobnie myślących ludzi Wielkiego Księstwa Litewskiego i całej Rzeczypospolitej Obojga Narodów, którzy w różnych dziedzinach życia publicznego podejmowali próby i/lub zrealizowali, stworzyli, zainicjowali coś nowego, zaproponowali współobywatelom swoje wizje przekształcenia państwa i społeczeństwa, rozpoczęli prace nad modernizacją gospodarki (uprawianie nowych kultur rolnych, restrukturyzacja zarządzania majątkami, wprowadzenie standardów sanitarnych i higienicznych, melioracja gruntów, kopanie kanałów i inne przekształcenia rolnicze), nadali wolność chłopom, zorganizowali ich edukację, wprowadzili nowe metody kształcenia, opracowali nowe podręczniki, inaczej spojrzeli na otaczający ich świat, odcisnęli swoje piętno w różnych dziedzinach nauki (filozofia, medycyna, biologia, astronomia itp.), sztuki (architektura, malarstwo, rzeźba, literatura, muzyka itp.), pozostawili przyszłym pokoleniom oryginalne owoce swojej twórczości, takie jak polonezy i romanse Michała Kleofasa Ogińskiego (1765–1833) czy muzyka do „Fausta” Johanna Wolfganga von Goethego skomponowana przez Antoniego Henryka Radziwiłła (1775–1833).

W centrum zainteresowania konferencji znajdzie się działająca i tworząca osoba i/lub grupa twórców, reformatorów, proces twórczy naukowca, artysty, formy ekspresji twórczości oraz spuścizna twórców, reformatorów i wizjonerów. Granice chronologiczne konferencji to „długi” wiek XVIII.

Wstępne bloki tematyczne wystąpień konferencyjnych: twórcy i wizjonerzy reform państwa i społeczeństwa; fizjokraci i ich naśladowcy; naukowcy i wynalazcy; reformatorzy systemu oświaty; tworzący mężczyźni i kobiety (malarze, architekci, pisarze, poeci, kompozytorzy,

artyści teatralni i inni wykonawcy); dziedzictwo twórców i jego upowszechnianie.

Do udziału w konferencji serdecznie zapraszamy historyków, historyków sztuki, muzykologów, literaturoznawców, historyków nauki, kultury i oświaty, filozofów, muzeologów oraz badaczy z innych dziedzin. Prosimy o przysyłanie tematów wystąpień i krótkich, 3–4-zdaniowych abstraktów do koordynatorów konferencji do 30 czerwca 2025 r.

Planuje się opublikowanie artykułów przygotowanych na podstawie referatów odczytanych na konferencji w odrębnej publikacji tematycznej „Studiów osiemnastowiecznych”.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

50. rocznica śmierci prof. Jeana Fabre’a

Warszawa, grudzień 2025 r.

Krótką sesją-upamiętnienie 50. rocznicy śmierci prof. Jeana Fabre’a, grudzień 2025 r. (Instytut Romanistyki, Wydział Neofilologii, Ośrodek Studiów Francuskich przy UW).

[Izabella Zatorska]

Esej w XVIII w.: polskie lektury i inspiracje

Warszawa, 27–28 listopada 2025 r.

Hasła „Esej” nie uwzględnia *Słownik literatury polskiego oświecenia*, a w *Encyclopedia of the Essay* (red. T. Chevalier, 1997) jedyną XVIII-wieczną pozycją reprezentującą *Polish Essay* (autorka hasła: K. Mitova-Janowski) jest czasopismo „Monitor”, na łamach którego publikowano adaptacje artykułów „Spectatora”. Czy ma zatem sens zajmowanie się XVIII-wiecznymi kontekstami i źródłami polskiego eseju? Świadectw recepcji odnajduje się dziś coraz więcej w różnych dziedzinach wiedzy i piśmiennictwa, doceniając rolę pisarzy i myślicieli oświecenia w kształtowaniu indywidualnej formuły gatunku. Eseistyce wieku światła przysłużyła się bowiem popularność filozofii moralnej, refleksji politycznej, epistolografii i salonowej konwersacji, jak również dyskursów podejmowanych na łamach prasowych, w kręgach akademii i towarzystw naukowych. Analogicznie do prozy francuskiej czy niemieckiej, w polskiej twórczości prozatorskiej esej skrywał się pod innymi określeniami gatunkowymi, anektując dla swych potrzeb m.in. przedmowy, kazania, pamflety, listy z podróży i encyklopedie.

Zespół Pracowni Literatury Oświecenia Instytutu Badań Literackich PAN zaprasza Badaczy różnych specjalności do udziału w konferencji poświęconej eseistyce w XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej: autorom i odbiorcom, lekturom i inspiracjom, przekładom i twórczości oryginalnej, tekstom literackim i użytkowym, dziełom polsko- i obcojęzycznym oraz polonikom. Intencją organizatorów jest skłonienie do refleksji i dyskusji, których rezultatem stałaby się publikacja odsłaniająca źródła fascynacji esejem oraz definiująca formuły i tematykę gatunku w piśmiennictwie polskim XVIII stulecia.

Anonsowaną konferencję i przyszłą publikację pragniemy dedykować pamięci Pani Profesor Zofii Sinko (1919–2006), której książki stworzyły podstawy dla badań nad polskojęzycznym esejem w XVIII w.

[Magdalena Górską]

Rzeczpospolita prowincji
Kutno, 29–30 września 2025 r.

Ogólnopolska konferencja naukowa, dedykowana prof. Jerzemu Dygdałowi w osiemdziesiątą rocznicę urodzin.

[Danuta Kowalewska]

**Seminarium naukowe *Literatura XVII–XVIII wieku*
*a kultura książki tego okresu***
listopad/grudzień 2025 r.

Seminarium naukowe *Literatura XVII–XVIII wieku a kultura książki tego okresu*, listopad/grudzień 2025 roku, Zakład Narodowy im. Ossolińskich (Narodowa Biblioteka Ossolineum), w ramach projektu „Katalog cyfrowy druków XVII–XVIII w. z historycznej kolekcji Ossolineum w zbiorach LNNBU im. W. Stefanyka we Lwowie” w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr NPRH/DN/SP/495732/2021/10, zgłoszenia przyjmowane na adres: ksiazka-dawna@ossolineum.pl.

[Dorota Sidorowicz-Mulak]